

Antònia TAYADELLA

Sobre literatura del segle XIX

A cura de Josep Maria Domingo. Barcelona: Universitat de Barcelona-Societat Verdaguer, 2012

Aquest llibre aplega la major part de la investigació elaborada en el curs d'una vida acadèmica dedicada, sobretot, a la literatura catalana del segle XIX, una recerca iniciada quan aquest camp d'estudi estava ben poc valorat. Només vint anys enrere, quan es va escriure i publicar el primer article recollit en aquest llibre, Antònia Tayadella advertia que «els estudis sobre el romanticisme català, iniciats de fa temps, s'han d'emprendre encara de manera sistemàtica». S'hi havia dedicat un esforç considerable en el volum corresponent de la *Història de la literatura catalana* de l'editorial Ariel, en què Tayadella es va ocupar, amb Enric Cassany, dels capítols sobre la novel·la, però l'interès per l'estudi de la literatura vuitcentista no es va generalitzar fins als anys noranta. Llavors, Antònia Tayadella ja havia publicat bona part dels articles reunits en aquest llibre –el més antic està signat el 1979– i havia llegit una tesi de llicenciatura sobre Joan Sardà, el 1978, i una tesi doctoral sobre *La punyalada*, de Marià Vayreda, el 1988. Convé recordar aquestes circumstàncies perquè fan comprendre que alguns d'aquests textos s'hagin convertit en referències obligades –de vegades i durant anys, úniques– per als estudiosos del vuit-cents i que Antònia Tayadella hagi tingut un paper important en la «normalització» de la bibliografia sobre la literatura catalana del segle XIX.

El llibre, prologat per Enric Gallén, Josep Maria Domingo i Enric Cassany, està dividit en sis apartats –«El Romanticisme», «La literatura narrativa», «Narcís Oller», «Els Vayreda», «Jacint Verdaguer» i «1888»– que recullen estudis que van des de la recepció del Romanticisme alemany a partir dels anys quaranta del segle XIX fins a les darreres novel·les del cicle renaixencista, de principis del segle XX, en un període de seixanta anys durant el qual el signe de les lletres catalanes va canviar de manera radical. El conjunt permet observar les estratègies que ha seguit una part important de la investigació sobre literatura catalana durant aquests anys, que va des de l'edició i el comentari d'epistolari –en concret, el de Felip B. Navarro a Narcís Oller–, el catàleg bibliogràfic –«La novel·la en català de 1862 a 1882» de la revista *Faig*–, fins al rastreig i la interpretació de l'empremta d'autors estrangers –«Presència de Jean Paul a la literatura catalana vuitcentista» (en col·laboració amb Roger Friedlein)–, passant per estudis complets de novel·les –*Julita*, de Martí Genís i Aguilar, *La punyalada*, de Marià Vayreda i *La Papallona*, de Narcís Oller–, la interrelació entre literatura i societat –«Narcís Oller, cronista de la burgesia barcelonina», «L'Exposició Universal de 1888 i la literatura»–, l'edició de text, valoracions globals de fenòmens literaris i aspectes de crítica literària.

Hi destaquen tres blocs, connectats, que han interessat l'estudiosa des dels inicis de la seva activitat: Marià Vayreda i el seu món, l'obra narrativa de Narcís Oller i la crítica i la teoria literàries vuitcentistes. Ens podem adonar que desenvolupen les línies treballades en les tesis de llicenciatura i de doctorat. En l'article dedicat a Joan Sardà, es queixava del «contrast entre la seva vàlua literària i la seva importància històrica, d'una banda, i el record material que n'ha quedat, de l'altra», i és gràcies a l'atenció que ella ha dedicat a Sardà, a l'atenció, entre altres però en primer terme de Rosa Cabré cap a Josep Yxart; gràcies a valoracions com la ja antiga d'Eduard Valentí, que avui concebem el grup Oller-Yxart-Sardà com l'expressió més sòlida de la modernitat literària en el context català del darrer quart del segle XIX. La contribució d'Antònia Tayadella al coneixement de la crítica literària de la segona meitat del vuit-cents –recordem que és autora, juntament amb Enric Cassany, d'un llibre sobre les crítiques de Francesc Miquel i Badia al *Diario de Barcelona*– té un important pes específic: els articles d'aquest llibre ho palesen.

Els prologuistes del llibre, que la coneixen bé, en subratllen la seriositat, l'«afany de documentació exhaustiva», l'honestedat, l'autoexigència, l'escrupolositat, el perfeccionisme, la paciència, el rigor –Enric Cassany afirma que «una fitxa de l'Antònia és fiable com una acta notarial, un buidatge seu no tolera oblits ni inconcrecions». Quasi sempre, el resultat d'un treball continuat i precís sobre aquestes matèries queda oblidat en números antics de revistes, en miscel·lànies i en actes de trobades científiques, com si només s'haguessin escrit per a una funció purament curricular. S'ha d'agrair que, com en el cas que ens ocupa, quan no és així, hi hagi qui es preocupi de recobrar-lo i agrupar-lo, de manera que, a més de l'objecte d'estudi, tinguem a l'abast el fil del pensament de l'estudiosa.

Magí Sunyer

Universitat Rovira i Virgili